

Tečaj kune je od 4. listopada 1993. godine bio nezavisna varijabla kojoj su se trebale podrediti ostale makroekonomske varijable. To se nije dogodilo što je moguće isčitati iz divergentnosti fiskalne i monetarne politike. Naročito je bila upečatljiva aprecijacija kune i dramatično povećanje javnih rashoda u uvjetima kada privredna aktivnost ni izdaleka nije mogla zadovoljiti; odnosno, u vrijeme kada je nezaposlenost dramatično rasla. Sve se je "selilo" u socijalnu sferu koja je vraćala istom mjerom – povećanjem zahtjeva prema proračunu. I tako se formirao "začarani krug" koji bi današnja Vlada morala prekinuti.

Pri tome se je strukturna i troškovna inflacija ignorirala (Vidi G.Santini: Ekonomska politika za 1995. godinu, Rifin, Zagreb, str. 87.) do te mjere da smo se hvalili kako Hrvatska ima vrlo nisku inflaciju a što je rezultat umješnosti tadašnje vlasti. Danas računi stižu na naplatu. Postojeća vlast nije javno iznijela dijagnozu o stanju hrvatske privrede i društva u cjelini i, prema tome, sada snosi posljedice tako nepromišljenog poteza.

Stanje koje danas imamo moguće je odrediti kao:

- dinamiziranje cijena; posebno u kolovozu,
- uspostava (temelnog) indeksa cijena od strane centralne banke kako bi se odvojilo povećanje cijena uslijed povećanja poreza i cijena na koje ima utjecaja država,
- pokrivenost uvoza izvozom ispod polovine,
- dostizanje gornje granice zaduženosti prema inozemstvu,
- nemogućnost prodaje obiteljskog srebra u opseagu koliko je to državi potrebno i, stoga, rast unutrašnjeg duga,
- stope investicija koje ne obećavaju dinamiziranje privredne aktivnosti i smanjenje nezaposlenosti,
- rast socijalnog „naboja“ iznad mjere socijalne izdržljivosti, itd.

U tim i takvim uvjetima „vatrogasci“ nastupaju i centralna banka u toj ulozi poteže za nepopularnim mjerama. Poslovne banke su odmah reagirale ukazujući na predstojeći rast kamatnih stopa. Ipak, valja reći da predstojeći rast kamatnih stopa je prije svega uvjetovan rizicima koji i danas postoje na relaciji vjervnik – dužnik. Drugim riječima, držim da je mjera centralne banke o uvođenju kunske obvezne pričuve na devizne depozite „alibi“ za najavu povećanja kamatnih stopa (koje bi se ionako dogodilo).

Ipak, kao što sam to već prije ustvrdio radi se o psihološkom učinku. Naime, rast cijena i povećanje preferencija za deviznim u odnosu na kunska sredstva samo su očekivana kretanja za ekonomske analitičare. Stvari bi se dogodilo neuporedivo prije da je kojim slučajem hrvatsko tržište veće i da je razvijenije financijsko tržište (organizacija, institucije, instrumenti). Ovako internacionalizirane banke će učinkovito odgovoriti centralnoj banci (odnos marginalnih i ukupnih troškova; vidi prethodne napise) a cijenu će platiti država odnosno porezni obveznici.

Zaključno valja istaći da je stanje složeno i da vatrogasne mjere ne mogu dati željeno rješenje. Očito se radi od strukturnoj krizi iz koje se izlazi novom ekonomskom politikom. Vatrogasci koliko god nam se činili učinkovitim oni to odista nisu. Konceptija i strategija razvoja osmišljen je okvir za izlazak iz krize.